

A Társaság a Szabadságjogokért észrevételei
A büntetések és az intézkedések végrehajtásáról szóló törvény
szabályozási elveiről szóló előterjesztéshez

**Az alkoholisták kényszergyógyítása (Btk. 75. §)
(4. pont – 26.o.)**

A kábítószer-fogyasztók "kényszergyógyításának" intézménye 1987-ben bekerült a büntető törvénykönyv szövegébe, azonban ezt a normát azóta sem léptették hatályba. **A Társaság a Szabadságjogokért (TASZ) ellenzi a „kábitószer-élvező vagy kábító hatású anyagot fogyasztó” elkövetővel szemben alkalmazott kényszergyógyítást és a büntetés-végrehajtásról szóló törvény vagy az ahhoz kapcsolódó törvénymódosítások keretében sem tartja elfogadhatónak ennek a tizenhét éve függőben hagyott jogintézménynek a hatálybaléptetését.** A TASZ ezen álláspontját az 1990. évi XIV. törvény indokolásával azonos megfontolásokra alapozza.

1987. évi III. törvény

Btk. 75.§ : kényszergyógyítás szabályainak módosítása során az intézkedést kiterjesztették a "kábitószer-élvező vagy kábító hatású anyagot fogyasztó" elkövetőkre, ha a bűncselekmény a terhelt ezen életmódjával függ össze. E rendelkezést azonban nem léptették hatályba.

Az alkoholisták bíróság által elrendelt intézeti gyógykezelésének megszüntetéséről szóló **1990. évi XIV. törvény** indokolásából:

A betegek gyógyításában alapvető feltétel, hogy a beteg gyógyulni akarjon, az orvossal együttműködjék. Az alkoholbetegek gyógyításában ez a kezelés önkéntes vállalásában és a kezelésben való együttműködésben nyilvánul meg. A hatósági beavatkozásnak nem megfelelő formája, hogy az alkoholbeteget akár polgári, akár büntetőbíróság utalja be az Intézetbe. Ez idegen a bíróság feladatkörétől, a beutaltban pedig ellenállást vált ki, és ezért a beutaltak terápiás indíttatása kedvezőtlen.

A kezelés kényszerítése és az ezzel járó korlátozás az egyébként is lelkiileg és személyiségében súlyosan sérült alkoholbeteg érzelmi-indulati életének zavarait

fokozza. Ezért minden gyógykezelés első feltétele a kényszer érzetének, ezáltal a betegben lévő ellenállásnak az oldása, amelyhez olyan gyógyító környezet szükséges, amelyben az orvosnak, a gyógyító személyzetnek lehetősége nyílik a betegség elfogadását és a gyógyítás tényét a beteg számára önkéntes elhatározássá változtatni.

A TASZ álláspontja az, hogy az önrendelkezési jogot tiszteletben tartó büntetőjog bár személyes szabadságától megfoszthatja az egyént, de nem kötelezheti arra, hogy életmódjával összefüggésben akarata ellenére gyógykezelést hajtsanak rajta végre. Így az alkoholisták kényszergyógyításának lehetőségét is ellenezzük, éppen ezért elfogadhatatlannak tartanánk, ha ezt az intézkedést a kábítószer-fogyasztókra is kiterjesztenék.

A büntetés-végrehajtásban az elmúlt években egyre több olyan terápiás csoportot hoztak létre, ahol **önkéntesen** vehetnek részt az elítéltek vagy előzetes fogvatartottak droggal kapcsolatos terápiában, és a tapasztalatok szerint rendkívül népszerűek ezek a programok.

Az elítéltekről való gondoskodás

(10. pont – 16.o.)

Az elítéltek egészségügyi ellátásával kapcsolatban rendelkezni kell arról, hogy milyen esetekben és milyen mértékben korlátozhatóak a betegjogok. A személyi szabadságtól történő megfosztásról bírói döntés születik, ebből azonban nem következik más jogok automatikus korlátozásának lehetősége. A tartózkodási hely kényszerű kijelölése miatt, ezzel összefüggésben lehet korlátozni a betegjogokat, mint pl. a szabad orvosválasztás jogát. Azonban pl. a tájékozott beleegyezés joga, és az egészségügyi adatok kezelésével kapcsolatos betegjogok a büntetés végrehajtása során nem korlátozhatóak. Az orvosi titoktartás kérdését is rendezni kell, és kifejezetten törvényben szabályozandó a kábítószer-fogyasztáshoz kapcsolódó egészségügyi adatok miatt. Ugyanis a büntetés-végrehajtásban dolgozó eü. személyzet egy része hivatásos állományban van, és e státuszuknál fogva az ilyen orvosok hivatalos személynek számítanak. A Btk. alapján a hivatalos személyeknek feljelentési kötelezettségük van. Tehát ha egy bv. orvos tudomást szerez elítélt betegétől (vagy az előzetes letartóztatottól) arról, hogy korábban vagy netán a börtönben drogot fogyasztott, akkor a feljelentési kötelezettség és az orvosi titoktartás kötelezettsége ütközik. Álláspontunk szerint a feljelentési kötelezettség nem élvezhet elsőbbséget az orvosi titoktartással szemben. Kívánatos azt is rögzíteni – a civil eü. ellátás mintájára – hogy minden olyan személyt köt az orvosi titoktartás, aki a fogvatartott eü. ellátásával kapcsolatban eü. adat birtokába jut.

Speciális elítélti kategóriák

(11. pont – 17.o.)

A TASZ álláspontja szerint a kóros elmeállapotú, büntető eljárás alá vont személyekre vonatkozó büntető jogszabályok változtatása, megalkotása során a törvényalkotónak az alábbi szempontokat kell figyelembe vennie, az alábbi problémákat kell megoldania.

- Bár az ideiglenes kényszergyógykezelés és a kényszergyógykezelés alatt állókra vonatkozó törvény kimondja, hogy velük szemben a pszichiátriai betegekre irányadó szabályokat kell alkalmazni (a kényszergyógykezelés célja nem a büntetés, hanem a gyógyítás), rájuk jelenleg a szabadságvesztés büntetés szabályai vonatkoznak mind a jogszabályok, mind pedig a gyakorlat tükrében. Ezt a két szabadságkorlátozó formát alapvetően a szabályozatlanság és bizonytalanság jellemzi. Az általánosan megfogalmazott Eü. tv-re való hivatkozást lerontják az alkalmazandó alacsonyabb rendű rendeletek, utasítások és – mivel a szabályok ezekben sem fellelhetők – a gyakorlat. A szabályozás széleskörű jogosítványokat enged az IMEI vezetőjének az elhelyezés, az ellátás és a kapcsolattartás körében. A kialakult gyakorlat azt mutatja, hogy az Eü. tv-ben biztosított, az ápoltakra vonatkozó jogok jelentősen csorbulnak, a betegek helyzete bizonytalan. A kényszergyógykezelés és az ideiglenes kényszergyógykezelés törvényi és rendeleti (újra)szabályozása szükséges, az alapelvektől egészen az IMEI házirendjének szintjéig, ezt a törekvést a TASZ mindenképp támogatandónak tartja.
- Problémát jelent kényszergyógykezeléshez kapcsolódó bűnmegelőző intézkedés alkalmazása. Ez az intézmény lehetőséget biztosít a “hatóság” részére, hogy a terheltet adott esetben szükségtelenül és indokolatlanul legalábbis kényes helyzetbe hozza. Az illetékes ideggondozó értesítésének alapja, jogi feltételei a jogszabályokban nem kerültek lefektetésre, alkalmazása kizárólag a “hatóság” kedvétől függ. Ezen jogintézmény pontosan körülírt törvényi szabályozása is indokolt, a TASZ fontosnak tartja a jogintézmény felülvizsgálatát és a hozzá kapcsolódó jogi garanciák kiépítését.
- Az ideiglenes kényszergyógykezelés – a gyakorlatban tapasztaltak alapján – a súlyosabb és legzártabb szabadságkorlátozó intézkedés. Az ideiglenes kényszergyógykezelés alatt állókra az előzetes letartóztatás és a kényszergyógykezelés szabályai egyszerre vonatkoznak. Az előzetes letartóztatás önmagában is igen szigorú körülmények között végrehajtott szabadságkorlátozás, ez azonban még súlyosbodik a kényszergyógykezelés – ráadásul szabályozatlan – szigorításaival is. A gyakorlatban mindkét intézkedés szigorúbb részei kerülnek alkalmazásra. Az ideiglenes kényszergyógykezelés esetén tehát nemhogy az Eü. tv. rendelkezései, de még a szabadságvesztés büntetésben alkalmazandó minimális jogok sem érvényesülnek.
- Az ideiglenes kényszergyógykezelés és a kényszergyógykezelés végrehajtásának helyszíne az IMEI, amely intézet a Kozma utcai börtönön belül található. A börtönön belüli elhelyezkedés többek között meghatározza az intézmény belső rendjét és az ápoltak helyzetét is, ráadásul azt a nézetet erősíti, miszerint a kényszergyógykezelés célja a büntetés, nem pedig a gyógyítás. A börtönkörülmények a gyógykezelés eredményességét semmiképp sem segítik elő, sőt kifejezetten gátolják azt. A TASZ álláspontja szerint semmi nem indokolja az IMEI bv. intézeten belüli elhelyezését. A kényszergyógykezelés sokkal több sikerrel járhat egy olyan egészségügyi intézetben, amely lényegében gyógyító intézményként működik, természetesen a megfelelő biztonsági intézkedések betartásával és betartatásával. A TASZ javasolja a fenti indokok alapján az ideiglenes kényszergyógykezelés és a kényszergyógykezelés helyszínének

megváltoztatását.

- A fent felvetetthez kapcsolódik a jogok és kötelességek kérdése is. A kényszergyógykezelés és az ideiglenes kényszergyógykezelés alatt állók kapcsolattartási joga jelentős mértékben korlátozott, velük szemben gyakran megalázó és szükségtelen kényszert alkalmaznak, az IMEI-n belül rabruhához hasonló formaruhát kötelesek viselni. Az ápoltak jogszabályban rögzített jogai elnagyoltak, rájuk gyakorlatilag a börtönben élők jogai sem vonatkoznak. Ezen a téren is jellemző a szabályozatlanság, aminek megszüntetése sürgős feladat lenne.
- A kényszergyógykezelés és az ideiglenes kényszergyógykezelés felülvizsgálati gyakorlata is sok kívánnivalót hagy maga után. A közvetlenség és szóbeliség csak az elvek szintjén létezik, automatizmusok érvényesülnek, az IMEI vezetőjének döntése, "ajánlása" meghatározó a felülvizsgálat kimenetele tekintetében is. A felülvizsgálati eljárás rutinszerű, a bírósági döntés csaknem mindig az elmeorvos szakértő véleményével megegyező. A kirendelés alapján eljáró védők sem jelentenek a gondozottak számára hatékony képviselőket. A felülvizsgálati eljárás felülvizsgálata és reformja is a törvényalkotó halaszthatatlan feladata.
- Az IMEI-n belül alkalmazott gyógyító módszereket is több kritika éri. Az intézményen belül gyakran alkalmaznak olyan gyógymódokat és gyógyszereket, amelyek hatásuknál fogva nem a gyógyítást, csupán az intézet rendjének fenntartását segítik elő. A túlgyógyszerezés, a kémiai kényszer és a visszaélések elkerülése érdekében az ideiglenes kényszergyógykezelés és a kényszergyógykezelés alatt állók kezelése állandó, külső, független szakmai ellenőrzést igényel.
- A kényszergyógykezelés és az ideiglenes kényszergyógykezelés intézménye, valamint az IMEI működése a közfigyelem szempontjából igen elhanyagolt területnek számít. A nyilvánosság érdeklődését egy-egy különös ügy felkelti ugyan, de a hozzájuk kapcsolódó beszámolók szinte sohasem térnek ki az eset következményeire, az elkövető jogaira, gyógykezelésének körülményeire. Az IMEI a szó szoros és átvitt értelmében is lényegében teljesen elzárt intézmény. Eddig az ombudsman és – a felülvizsgálat körében – egy nemzetközi civil szervezet végzett vizsgálatot az ideiglenes kényszergyógykezelés és a kényszergyógykezelés körében. Ezekon túl állami vagy civil felmérés sem készült erről az intézményről. Hivatalos adatok, statisztikák is csak rendkívül szűkösen állnak rendelkezésre. Mindezek a korábban leírt problémákon túl is igénylik egy átfogó, a jelenlegi helyzetet feltáró vizsgálat lefolytatását, valamint az IMEI ellenőrzésére a civil kontroll bevezetését.

HIV pozitív és AIDS beteg fogvatartottak

A TASZ álláspontja szerint – összhangban a Dublini nyilatkozatban, az ahhoz kapcsolódó civil szervezetek által kiadott nyilatkozatban, és a (93) 6 sz. Európa Tanács ajánlásában megfogalmazottakkal – a HIV pozitív és AIDS beteg személyekre vonatkozó büntető jogszabályok megalkotása, változtatása során

a törvényalkotónak az alábbi szempontokat kell figyelembe vennie, az alábbi problémákat kell megoldania.

- A szabadságvesztés büntetés alá vont HIV pozitívok és AIDS betegek esetében az elkülönítés (akár külön bv. intézetben, akár azon belül külön körletben, vagy egyes programokon, munkákban való részvételkor), vagy ahogy a koncepció fogalmaz, az individualizáció álláspontunk szerint teljességgel szükségtelen. A 18/1998 sz. NM rendelet melléklete szerint – tekintve, hogy a HIV nem minősül fertőző betegségnek (ellentétben például a TBC-vel, vagy a hepatitis A-val) – az AIDS betegek elkülönítése indokolatlan, és mint ilyen, az alapvető emberi jogok törvénytelen korlátozását jelenti.
- Az elítéltek HIV szűrése ma már nem kötelező, de a bv. intézetben belül is biztosítani kell számukra az önkéntes anonim szűrés feltételeit és lehetőségét. Az anonim szűrés módját ad arra, hogy az elítélteket minél nagyobb számban lehessen bevonni a vizsgáltak körébe, így az anonimitás elősegíti a közegészségügyi védelem legfontosabb célját is.
- A szabadságvesztés büntetés alá vont HIV pozitívok és AIDS betegek gyógykezelését – akár külső, civil segítők bevonásával is – biztosítani szükséges, ez azonban nem járhat elkülönítésükkel, vagy hátrányos megkülönböztetésükkel. Ezen kívül is mindent el kell követni annak érdekében, hogy a szabadságvesztés büntetés alá vont HIV pozitívok és AIDS betegek hátrányos megkülönböztetést a bv. intézetekben sem társaiktól, sem pedig a bv. személyzettől ne szenvedjenek el.
- A felvilágosítás a megelőzés, gyógykezelés tekintetében alapvető fontosságú. Ez vonatkozik a szabadságvesztés büntetés alá vont HIV pozitívokra és AIDS betegekre, a többi – akár magyar, akár külföldi – elítéltre, de a bv. személyzetre is. A felsoroltak mindegyikének joga van arra, hogy korszerű, előítéletektől mentes és minden kérdésre kiterjedő tájékoztatást kapjon. Ebben a civil segítő szervezetek is az állami szervek segítségére lehetnek.
- A bv. intézeteken belül is biztosítani szükséges az elítéltek számára az alkohol- és drogártalmak terén a mentálhigiénés segítséget, az addiktológiai tanácsadást, valamint az ártalomcsökkentés lehetőségét.

A mellékbüntetések végrehajtása

(21.o.)

A mellékbüntetések végrehajtása kapcsán adatvédelmi szempontból két aggályos felvetés jelenik meg a koncepcióban. Az egyik a **nyilvántartási rendszerek összekapcsolásának kérdése**, a másik, pedig a **különleges adatokhoz történő hozzáférés**.

- A nyilvántartások összekapcsolásának kérdésében két jogforrásból kell kiindulni, az egyik a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (Avtv.), amely az „Adattovábbítás, az adatkezelések összekapcsolása” cím alatt a következő szabályt adja:

„8. § (1) Az adatok akkor továbbíthatók, valamint a különböző adatkezelések akkor kapcsolhatók össze, ha az **érintett ahhoz hozzájárult**, vagy **törvény azt megengedi**, és ha az **adatkezelés feltételei minden egyes személyes adatra nézve teljesülnek**.

(2) Az (1) bekezdést kell alkalmazni az ugyanazon adatkezelő, valamint az állami és az önkormányzati szervek által kezelt adatok összekapcsolására is.”

Úgy véljük, hogy a büntetés-végrehajtásban nem szabad létrehozni olyan összekapcsolt nyilvántartást, melynek tekintetében megvalósulhatna az, hogy „az adatkezelés feltételei minden egyes személyes adatra nézve teljesülnek.” Bármely nyilvántartáson belül személyes adatot csak célhoz kötötten lehet kezelni (Avtv. 5.§), minden egyes nyilvántartáshoz az adatkezelés vonatkozásában az adott törvényben meghatározott célok tartoznak. Más célok alapján lehet például a bűnügyi nyilvántartásba, mint a társadalmi szervezetek nyilvántartásába tartozó adatokat kezelni. Így nem véletlen, hogy ezt a logikát követve különböző nyilvántartásokra különböző törvények vonatkoznak. Azonban még a hatékony büntetés-végrehajtás sem jelent egy olyan univerzális célt, amely a bűnügyi nyilvántartásra, cégnyilvántartásra, társadalmi szervezetek nyilvántartására és a közlekedési nyilvántartásokra vonatkozó jogszabályokban megfogalmazott célokat magában felölelhetné.

A nyilvántartások összekapcsolása tekintetében fontosnak tartjuk felidézni a 15/1991. (IV. 13.) AB határozat egy részletét, amely a személyi számmal összekapcsolt nyilvántartásokról szól. A ma működő számítógép alapú nyilvántartások esetében nincs is szükség a személyi számra, elég, ha az illető néhány személyes adatát ismeri a hatóság és az összekapcsolt adatbázisokra a személyi szám analógiájára érvényes lesz, hogy „3.1. (...) különösen az információs önrendelkezéshez való jog szempontjából súlyos kockázatot jelentenek. A személyi szám különösen veszélyes a személyiségi jogokra. (...) A nagy mennyiségű összekapcsolt adat, amelyről az érintett legtöbbször nem is tud, kiszolgáltatja az érintettet, egyenlőtlen kommunikációs helyzeteket hoz létre. Megalázó az olyan helyzet, és lehetetlenné teszi a szabad döntést, amelyben az egyik fél nem tudhatja, hogy partnere milyen információkkal rendelkezik róla. A személyi számmal dolgozó államigazgatás hatalma mértéktelenül megnő. Ha a személyi számot a nem állami szférában is használhatják, ez nemcsak az ottani adatfeldolgozóknak ad az érintett felett hatalmat, hanem az állam további hatalomnövekedéséhez vezet: még messzebbre terjeszti ki az adatokon keresztüli ellenőrzés lehetőségét. Mindez súlyosan veszélyezteti az önrendelkezés szabadságát és az emberi méltóságot. A korlátozás nélkül használható személyi szám a totális ellenőrzés eszközévé válhat.”

A mellékbüntetések a nyilvántartások összekapcsolása nélkül is végrehajthatók, hiszen a törvényi előírásokat betartva az összes nyilvántartásban, időben megjelennek az eltiltásokra vonatkozó rendelkezések, azaz az összekapcsolás szükségtelen jogkorlátozást jelent. Amint az az Alkotmánybíróság indokolásából is kiderül a mellékbüntetésekől eredő joghátrányok érvényesítésének célja pedig a nyilvántartások összekapcsolásával jelentkező jogkorlátozással nincsen arányban. Mindezek alapján úgy véljük, hogy a különböző nyilvántartásokat nem szabad összekapcsolni.

- Az Avtv. 2.§ 2. pontja a **különleges adatokra** a következő meghatározást adja:
 „a) a faji eredetre, a nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozásra, a politikai véleményre vagy pártállásra, a vallásos vagy más világnézeti meggyőződésre, az érdek-képviselési szervezeti tagságra,
 b) az egészségi állapotra, a kóros szenvedélyre, a szexuális életre vonatkozó adat, valamint a bűnügyi személyes adat;”

Az a) pontban felsorolt adatok között nincsen olyan, amelyek megismeréséhez a büntetés-végrehajtásnak bármilyen törvényes érdeke fűződhetne, így azokat nem is kezelheti. A b) pontban felsoroltak között az egészségi állapotra ill. a kóros szenvedélyre vonatkozó adatok tekintetében az Avtv-n kívül az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény rendelkezéseit tartjuk követendőnek. A szexuális életre vonatkozó adat szintén nem lehet tárgya büntetés-végrehajtási adatkezelésnek.

A bűnügyi személyes adatra, pedig a bűnügyi nyilvántartásról és a hatósági erkölcsi bizonyítványról szóló 1999. évi LXXXV. törvény vonatkozik, amely a „*a végrehajtást végző szervezet felett felügyeletet gyakorló, illetőleg az ellenőrzést végző szervek, hatóságok részére*” megfelelően biztosítja az adatokhoz való hozzáférést. A nevezett törvény 47. §-a ki is mondja, hogy „Az adatkezelés jogszerűségének ellenőrzése érdekében a 2. §-ban meghatározott nyilvántartásba a belügyminiszter, az adatvédelmi biztos, illetve az általuk meghatalmazott személy, valamint a törvényességi felügyeletet ellátó ügyész tekinthet be.” A felügyeletet ill. ellenőrzést végző szervek e szakasz alapján az adatkezelés jogszerűségét ellenőrizni tudják, más felügyeleti aktusok tekintetében, pedig az illetékes szervezetek más törvényekben (ügyészségi törvény, büntetőeljárás törvény, stb.) meghatározott keretek között felügyeleti, ellenőrzési jogkörökkel élve járhatnak el. Ez utóbbi esetben is az adatkezelések tekintetében természetesen az Avtv. jelenti a főszabályt és más jogszabályok csak az Avtv. rendelkezései szerint érvényesülhetnek.

A járművezetéstől eltiltás (Btk. 58-59. §)

(25.o.)

A járművezetéstől eltiltás végrehajtása tekintetében két módosításra tesz javaslatot a koncepció:

- **„...az az időtartam, amely alatt a vezetői engedélyét még nem szolgáltatta be, ne számítson be az eltiltás időtartamába.”** A vezetői engedély be nem szolgáltatásának időtartama a hatályos Btk. szerint sem számít be az eltiltás időtartamába, így amint az alább idézett törvényhelyekből látszik ez a módosítás szükségtelen.

„59. § (2) A közügyektől eltiltás tartamának számítására [55. § (2) bekezdés], valamint a foglalkozáshoz szükséges jártasság igazolására és a végleges eltiltás alóli mentesítésre vonatkozó rendelkezést [57. § (3) bekezdés] a járművezetéstől eltiltás esetén megfelelően alkalmazni kell.”

„55. § (2) A közügyektől eltiltás tartama az ítélet jogerőre emelkedésével

kezdődik. Ebbe nem számít bele az az idő, (...) amely alatt az elítélt kivonja magát a szabadságvesztés végrehajtása alól.”

- „...elő kell mozdítani azt, hogy az igazoltatást végző rendőr a bűnügyi nyilvántartásból kérjen adatokat.” A megfogalmazott cél a jogalkotó részéről nem kíván további szabályozást.

A közúti közlekedési igazgatási feladatokról, a közúti közlekedési okmányok kiadásáról és visszavonásáról szóló 35/2000. (XI. 30.) BM rendelet 27. § (1) bekezdése szerint „A rendőr a vezetői engedélyt a helyszínen elveszi, ha (...) a járművezető a járművezetéstől eltiltás hatálya alatt áll, vagy az illetékes hatóság a vezetői engedélyét jogerősen visszavonta”. A bűnügyi nyilvántartásról és a hatósági erkölcsi bizonyítványról szóló 1999. évi LXXXV. törvény 19.§ b) pontja pedig pont a vezetői engedély elvétele esetében teszi lehetővé, hogy „a rendőrség a közúti közlekedésrendészeti feladatai ellátása során a járművezetésre jogosító okmány helyszínen történő elvétele feltételeinek megállapításához;” a büntetettek nyilvántartásából adatszolgáltatást igényeljen. Tehát a koncepcióban megfogalmazott esetben éppúgy, ahogy eddig is a rendőrség adatokhoz juthat a bűnügyi nyilvántartásból.

Nem szabad megfeledkezni azonban arról sem, hogy a bűnügyi nyilvántartás nem tartalmazza a járművezetéstől eltiltás szabálysértést elkövetőknek az adatait, így a hatékony végrehajtás érdekében a hatóságnak érdekesebb a közúti közlekedési nyilvántartásból adatot kérnie. A bíróságok ill. a szabálysértési hatóságok határozatainak a nyilvántartásokba való gyorsabb átvezetése, pedig nem igényel törvényi szabályozást, hanem technikai fejlesztéssel megvalósítható.

Kapcsolattartás

A koncepcióban nem szerepel, a TASZ azonban fontosnak tartja, hogy a büntetés-végrehajtási intézmények tartsanak fenn „intimszobát” a fogvatartottak részére. Az 1979. évi 11. tvr. 19.§-a leszögezi, hogy a „szabadságvesztés végrehajtásának célja az, hogy e törvényben meghatározott joghátrány érvényesítése során elősegítse az elítéltek a szabadulása után a társadalomba történő beilleszkedését,”. A 32. § pedig kimondja, hogy „A szabadságvesztés végrehajtása alatt az elítélt elveszti a személyi szabadságát; az állampolgári kötelelességei és jogai annyiban szünetelnek, illetve korlátozottak, amennyiben erről az ítélet vagy törvény rendelkezik.” A hatályos szabályozásból tehát az következik, hogy az elítéltek jogai **csak annyiban szünetelnek, illetve korlátozottak, amennyiben erről az ítélet vagy törvény rendelkezik.** Az ítéletek az elítélt reprodukciós jogait, házastársi jogait, szexuális élethez való jogát nem szokták korlátozni, kifejezett rendelkezés hiányában ezekre a területekre nem terjed ki a szabadságvesztés ítélet. Így arra következtetésre juthatunk, hogy az elítélt ezen jogait nem büntetesként nem gyakorolhatja, hanem a büntetés-végrehajtás infrastruktúrája alkalmatlan erre. Voltak Magyarországon is ilyen kezdeményezések és számos nyugat-európai példa van arra, hogy az elítéltek a házastársukkal vagy olyan személyekkel, akik rendszeresen látogatják őket, felügyelet nélkül, néhány órára egy szobát kapjanak. A félig nyitott ill. nyitott végrehajtási rezsimekben arra is van példa, hogy az elítélt egy a büntetés-végrehajtás alá tartozó, de elkülönített lakrészben az egész családjával együtt töltheti

a hétvégét. A kapcsolattartásnak ezek a formái a magyar büntetés-végrehajtásban is, komolyabb anyagi terhek nélkül megvalósíthatók, és nemcsak az elítélt társadalomba való visszailleszkedéséhez, hanem emberi méltóságuk megőrzéséhez is hozzájárulnának.

Civil kontroll

Szükségesnek tartjuk – a már említett, az IMEI ellenőrzésére szolgáló civil kontroll bevezetésén túl – a többi bv. intézmény vonatkozásában civil kontrollt biztosító „börtönmegfigyelő” program lehetőségének törvényben történő szabályozását.

Készítette: Baltay Levente – Földes Ádám – Pelle Andrea